

der var smudsigt, men intet saa slemt. Der boede i Karlekammeret 12 Karle, det var et mørkt og smudsigt Rum, der saa ud til i lang Tid ikke at have været kalket, og hvor der — det fortalte man mig — var Huller rundt omkring i Krøgene, hvor der fandtes Rotter, Mus og Utøj. Saa vidt jeg erindrer, var der 6 polske Karle, Resten var danske. Gaarden havde ogsaa Ry for ikke at have første Klasses Arbejdsmateriel. Jeg sagde til Forpagteren: „Det er jo ganske skandaløse Forhold“. Det indrømmede han mig og sagde: „Kan De skaffe mig dem bedre?“. „Ja, det kunde jo være“, siger jeg. „Ja, hvis Deres Besøg kunde bevirke, at Fideikommisset endelig bestemmer sig til at lade de nødvendige Reparationer udføre, er det udmærket.“ Han viste mig om med megen Elskværdighed og sagde til mig: „Jeg har ikke selv Raad til at foretage de Reparationer og Nybygninger, der skulle til.“ Jeg gik saa fra Forpagteren over til Godsforvalteren, præsenterede mig for ham og sagde ham, hvad jeg var kommen til Lolland-Falster for, og hvad jeg havde set. Jeg sagde saa til ham: „Det er rigtignok nogle slemme Karlekamre, De har derovre paa Avlsgaarden.“ „Saa, ere de saa slemme? Jeg har aldrig set dem.“ „Ja,“ svarede jeg, „de ere meget slemme.“ „Ja, lad mig saa følge med over og se paa dem, om de ere saa slemme.“ Da han havde set dem, sagde han: „Ja, dette her maa vi se at faa gjort bedre.“ Da jeg et Aars Tid senere fik en Samtale med et Medlem af det andet Ting, som er Godsejer paa Lolland-Falster, og hvis Tjenestefolks Boliger vare gode, sagde han: „Jeg kan glæde Dem med, at naar De igen kommer ned paa Lolland-Falster, vil De ikke kunne kende Korselitzes Tjenesteboliger igen.“ Naar jeg kom der over, var det, fordi jeg rejste paa mit Partis, min Presses Vegne for at sætte mig ind i disse Forhold; jeg kan ikke tilskrive mig selv Æren for, at disse Reforme bleve gennemførte, men jeg kan sige, at denne Reform, som er gennemført her og mangt et andet Sted, alligevel er bevirket ved den Kritik, den Paatale og den Undersøgelse, som har fundet Sted fra Arbejderpartiets Side, og som altid er bleven ledsaget af saa megen Misfornøjelse fra forskellige Sider indenfor de Konservatives Kreds.

Der er til de Bestemmelser, som her foreligge angaaende Boligen, knyttet et Forslag, som jeg betragter som overordentlig vigtigt. Det er Bestemmelsen om, at ukonfirmeret Tyende ikke maa bo i Karlekammeret, men skal bo i det egentlige Stuehus. Hvad der i Aarenes Løb er for-

brudt mod Tjenestedrenge ved, at de ikke alene have maatte dele Kammer med Karlene, men ogsaa have maattet dele Seng med disse, det mener jeg, at den Forraaelse, den Drukkenskab, som findes i mange Tilfælde, er et Vidnesbyrd om. Den Forraaelse, som vi ofte møde, og som vækker vor Antipati og Forbavselse, hvorfra stammer den? Mange, der dømme saadanne unge Mennesker, der ere oplagte til Slagsmaal og Drik, skulle betænke, at de ofte ikke have været Genstand for nogen Beskyttelse, medens de vare Børn. Mange Husmandsbørn paa 9, 10, 12 Aar maa i deres Tjeneste sove i Karlekamrene sammen med en eller anden fordrukken Person. Husbonden kunde ikke et Øjeblik tænke paa, at hans egen Dreng skulde sove derude. Disse Børn have i mange Tilfælde ingen Beskyttelse. Jeg siger udtrykkelig: i mange Tilfælde. Jeg vil lige saa lidt som nogen anden indenfor mit Parti skære alle Husbonder over een Kam. Vi have Tusinder af Piger og Dreng, udgaaede fra fattige Hjem, der komme til Husbonder, hvor de behandles retsindigt, hvor de møde en varmere Hengivenhed, som de ofte ikke have mødt i deres eget Hjem, fordi deres Forældre ere Trælle og for fattige til at tage sig af deres Børn. Mange bevare senere om deres Husbond og Madmoder et godt Minde, der aldrig udviskes, men som de tære paa i Livet.

Jeg fremhæver dette, fordi jeg ikke vil rette nogen Anklage mod Husbonderne i Almindelighed eller Flertallet af dem, men samtidig vil jeg have fremholdt og det stærkt, at den Opfattelse er fejl, at daarlig Behandling kun er noget, der finder Sted en Gang imellem; der er langt, langt flere Tilfælde end dem, der komme til Offentlighedens Kundskab. Mange Mænd og Kvinder bære den Dag i Dag desværre baade i det Indre og Ydre Mærker af den slette og raa Behandling, der blev dem til Del som unge. Og det er saa langt fra, at Dommerne og det offentlige have beskyttet dem, at mangan Drengs og Piges Forældre forgæves have henvendt sig til Politiet, Dommerne og Autoriteterne om Beskyttelse. Selv Loven har ikke kunnet beskytte dem. Jeg husker et Eksempel, der i sin Tid beskæftigede mig og den Presse, jeg er Medarbejder ved, særdeles meget. Det var fra Nyborgeggen. En Dreng paa 14—15 Aar, Søn af en Vognmand Andersen i Nyborg, kom ud at tjene. En Dag var han ude i Marken sammen med en stor Karl og Husbondens Søn, der hed Nyborg. Saa siger Karlen til Sønnen: „Vil du give en Dunk Øl, hvis jeg vold-